

Landmandsbanken en Gang igen skal træde ud i Livet som selvstændig Aktiebank, enten under det ene eller det andet Navn. Og da maa Stat og Rigsdag staa fuldkommen frit, naar den endelige Ordning skal træffes. Som Bestemmelserne her er foreslaaet, tror jeg ikke, det gaar an at vedtage dem.

Om Basis for den fremtidige Virksomhed skal være en Aktiekapital paa ca. 50 Mill. Kr., kan man ikke saadan uden videre sige; det kan være, denne Aktiekapital skal være betydelig større, og det kan ogsaa være, den skal være adskilligt mindre, det synes jeg ikke, man nu kan gaa ind paa. Men Hovedsagen er, at Rigsdagen ikke binder sig nu, men, naar det endelige Forslag kommer, kan handle aldeles frit.

I § 3 staar der: „Det paahviler tillige Udvalget at udarbejde Forslag om, hvorledes de i § 2 omhandlede Beløb... skal stilles til Disposition for Banken“. Det synes mig et underligt Udtryk, dette „til Disposition“. Hvis vi overhovedet skulde have denne Bestemmelse, maatte jeg finde klarere Udtryk nødvendige. Og det sidste Stykke synes jeg slet ikke gaar an. Der staar, at Udvalget skal overtage en Myndighed, som absolut maa være Ministerens. Den højtærede Minister maa ikke være saa beskeden og overlade det hele til disse to Herrer; det er virkelig nødvendigt, at det foregaar under Ministerens Kontrol og Ledelse, naar der skal forhandles med Bankerne, og naar der skal fremskaffes Tilbud paa Overtagelse af Aktiekapitalen fra Indlandet saavel som fra Udlandet. Hele denne Virksomhed kan ikke foregaa ganske borte fra Ministeren. Ministeren maa være et Centrum, Hoved og Leder for dette Arbejde allerede af den Grund, at Ministeren maa have Ansvaret overfor Rigsdagen for, hvad der foregaar; det kan ikke overlades til andre.

Det foreslaaede Udvalg skal være berettiget til at antage lønnet Medhjælp. Ja, det skal vel ogsaa selv lønnes — det ved jeg for Resten ikke; men nu har vi altsaa de tre Embedsmænd, der er lønnede, har et Kontor med lønnet Personale, og nu skal vi have to Herrer til, som ogsaa skal have lønnet Personale. Det bliver en dyr Historie. Det tror jeg ikke, Rigsdagen uden videre vil gaa med til. Det kan jo være meget rimeligt, at Nationalbanken vil have Lejlighed til at anstille nogle Undersøgelser i Landmandsbanken, men det maa saa Nationalbanken kunne gøre, og det kan den vel nok gøre paa egen Bekostning, der staar jo mange Mennesker til Raadighed for Nationalbanken.

Vi kommer saa til § 4, og det, tror

jeg at turde sige, er Humlen i Forslaget. Det er det, der er Grund til at opholde sig ved, og det er det, som der jo ventelig maa blive noget ud af, fordi jeg antager, at det er Nødvendigheden af at stille Forslag om denne § 4, som er Aarsagen til, at hele Forslaget er kommet frem.

Men § 4 er underlig valent affattet. Der staar: „Dersom det, forinden den i § 1 forudsatte endelige Ordning kan træffes, er nødvendigt at skaffe Banken likvide Midler o. s. v.“. Dertil maa jeg sige, at hvis det ikke er sikkert, at det er nødvendigt at skaffe Banken likvide Midler, saa tror jeg ikke, det Parti, jeg har den Ære at tilhøre, vil stemme for nu at bevilge et Statslaan. Jeg tror ikke, man kan sige det saadan, da det, efter hvad jeg har forstaaet paa Ministeren, da han var i Landmandsbankudvalget, er ganske nødvendigt, at Banken nu faar nye likvide Midler, og at det er Grunden til, at man stiller Forslag. For Nødvendigheden maa vi bøje os; det er ikke rart for en Kautionist at skulle betale, men naar man er Kautionist, maa man skaffe de Penge, som Debitor skal udrede, og som man kautionerer for.

Men jeg har forstaaet det saaledes, at disse Penge, de 75 Mill. Kr., skal erstatte Laan, som allerede er optaget i Udlandet til saa store Beløb, at i hvert Fald den allervæsentligste Del af disse 75 Mill. Kr. vil gaa med dertil. Det er en meget beklagelig Side af Sagen, thi det fører jo til, at disse 75 Mill. Kr. ikke kommer til at betyde, at der derved tilføres Landet nye Penge, saaledes at Kreditlettelse og Rentenedsættelse kunde blive Følgen deraf, og det er det, Erhvervene her i Landet sukker stærkest efter. Men Forholdet er jo det, at siden November og December i Fjor er der af Landmandsbanken optaget en hel Del hennemelige Statslaan, og jeg vil tillade mig at spørge den højtærede Minister: Er det ikke Meningen, at disse 75 Mill. Kr., der her er stillet Forslag om at laane, skal anvendes til at indfri disse kortvarige Laan, som er stiftet mod Statens Kaution i Udlandet, naar de forfalder? Det er, saa vidt jeg ved, Laan, som er stiftet paa ganske kort Tid, 1, 2, 3 Maaneder, og det er vel ikke Meningen, at disse Laan skal fornyes og samtidig de nye 75 Mill. Kr. laanes? Jeg tror ikke, jeg tager fejl, naar jeg siger, at disse 75 Mill. Kr. for største Delen skal bruges til at træde i Stedet for de kortvarige Laan, som er gjort i Udlandet mod Statens Kaution; men jeg vil bede den højtærede Minister udtale, om jeg har Ret heri.

Den 21. November 1926 udsendte den